

Rapport

Datum: 11 januari 1999

Rapportnummer: 1999/007

Klacht

Op 2 juni 1997 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer K. te Enschede, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Twente. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Twente (de burgemeester van Enschede) werd een onderzoek ingesteld. Op grond van de door verzoeker verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Twente bij zijn aanhouding op 4 januari 1997:

- geweld tegen hem hebben gebruikt, terwijl zij zich niet als politieambtenaren bekend hadden gemaakt en verzoeker ook anderszins niet hadden gewaarschuwd; - een racistische opmerking tegen hem hebben gemaakt.

Achtergrond

Zie

Bijlage Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Twente verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Almelo over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. Zeven betrokken ambtenaren werd verzocht op de klacht te reageren. Vijf van hen maakten van deze gelegenheid gebruik. Eén betrokken ambtenaar heeft telefonisch informatie verstrekt. Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De beheerder van het regionale politiekorps Twente en betrokken ambtenaar B. deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoeker, de hoofdofficier van justitie en betrokken ambtenaar H. berichtten dat het verslag geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. Feiten

1. Op 4 januari 1998 omstreeks 03.00 uur hielden de politieambtenaren H. en O. van de regiopolitie Twente verzoeker in Enschede aan als verdachte van overtreding van artikel 8 van de Wegenverkeerswet 1994 (zie **ACHTERGROND**, onder 2.1.). Bij deze aanhouding werd tegen verzoeker geweld gebruikt en verleenden de politieambtenaren B. en Ta. assistentie.

. en O. brachten verzoeker over naar het hoofdbureau van politie te Enschede. Op het politiebureau onderwierp brigadier T. verzoeker aan een ademanalyse. Deze ademanalyse had een ongeldig resultaat. Het rijbewijs van verzoeker werd ingevorderd op grond van artikel 164, tweede lid WVV.

2. Op 15 januari 1997 had verzoeker op een politiebureau in Enschede een gesprek met de inspecteur van politie, mevrouw V. Verzoeker deelde haar mee dat hij een klacht wilde indienen over het politieoptreden op 4 januari 1997. Zij zegde verzoeker toe te zullen uitzoeken wat er was gebeurd en hem hierover te berichten. Op 31 januari 1997 deelde zij verzoeker haar bevindingen mee en gaf aan dat zij geen aanleiding had gevonden om te veronderstellen dat zijn klacht terecht was.

3. Na het gesprek met mevrouw V. diende verzoeker op 31 januari 1997 middels een klachtenformulier van de regiopolitie Twente een klacht in over het politieoptreden op 4 januari 1997. Op het formulier vermeldde verzoeker dat hij op de avond van 3 januari 1997 in totaal drie pilsjes en een slokje van het vierde pilsje had gedronken. Rond 02.00 uur was hij in zijn auto gestapt en naar huis gereden. Voorts deelde verzoeker het volgende mee: "...Thuis aangekomen geparkeerd, uit de auto gestapt. De portieren heb ik nog niet kunnen dichtgooien en ik werd van achteren "aangevallen", iemand heeft me letterlijk besprongen en mijn nek omgedraaid. Ik was heel erg bang en geïrriteerd omdat het laat was en donker. Bovendien heb ik niemand gezien voordat ik werd "aangevallen". Om me los te krijgen heb ik enig geweld gebruikt. Wie doet dat niet op zo'n moment? Bovendien waren ze in het zwart gekleed en droegen geen pet. Pas nadat ze me in de boeien hebben geslagen besepte ik dat ze politieagenten waren, want tegelijkertijd zag ik ook hun auto staan ongeveer 10 meter van mijn auto vandaan. Ik heb direct mijn verzet gestaakt en ben daarop meegenomen naar het politiebureau. Geachte heren, de gedraging van

de politieagenten was te persoonlijk en niet volgens de wet. Ik ben bij de aanval mishandeld, op het bureau ook mishandeld en vernederd. Ik was niet dronken, ik reed niet hard en de politie volgt me 5 à 6 km lang naar hun beweringen en ze grijpen niet in, pas nadat ik geparkeerd heb..."

4. Verzoeker diende een klaagschrift in tegen de invordering door de politie van zijn rijbewijs en de inhouding van zijn rijbewijs door het openbaar ministerie. Dit bezwaarschrift werd op 19 februari 1997 behandeld door de meervoudige raadkamer van de arrondissementsrechtbank te Almelo. Tijdens deze behandeling werden de politieambtenaren H. en O. onder ede gehoord. In het proces-verbaal van de behandeling

ter terechtzitting zijn de volgende verklaringen van H. en O. opgenomen:

"De getuige: H. (...) verklaart, zakelijk weergegeven:

Ik herinner mij belanghebbende nog wel. Wij zagen dat hij uit een taxi en in een Mercedes stapte. Tijdens het rijden slingerde zijn auto over de weg terwijl daar zo op het oog geen aanleiding voor was. De door ons afgegeven stoptekens - door middel van het oplichten van het transparant "Stop politie", claxonneren, de sirene en het grootlicht van de dienstauto - werden door de bestuurder genegeerd. Toen wij hem inhaalden heeft hij ons zelfs bijna van de weg gedrukt. Hij stopte tenslotte voor zijn flat. Ik denk dat wij hem gedurende ongeveer 5 minuten hebben achtervolgd. Hij rook naar alcoholhoudende drank en zijn ogen waren bloeddoorlopen. Ik heb hem officieel aangehouden. Hij wilde niet uit zijn auto komen en daarom heb ik hem bij zijn bovenarm gepakt. Hij reageerde agressief en maakte een slaande beweging die ik nog juist kon ontwijken. Vervolgens heb ik mijn arm om zijn nek geslagen en hem in de dienstauto gestopt. Ik heb hem niet geschopt of geslagen. Hij is door collega's in de boeien geslagen. Ik meen dat wij gepast geweld hebben toegepast. Ik was de bestuurder van de dienstauto, mijn collega O. bediende het paneel. De getuige: O. (...) verklaart, zakelijk weergegeven:

Op het Trompplein in Enschede zagen wij belanghebbende uit een taxi en in een Mercedes stappen. Hij reed aanvankelijk achter ons aan. Aangezien hij nogal slingerend reed hebben wij de dienstauto omgekeerd en zijn wij achter hem aangereden. Via de computerverbinding kwamen wij er achter dat hij reeds eerder met alcohol achter het stuur had gezeten. Wij wilden hem aanhouden, maar hij negeerde onze stoptekens, te weten het transparant, de sirene, het grootlicht en de claxon. Ik schat dat wij hem ongeveer gedurende 10 minuten hebben achtervolgd, ik weet het niet precies. Het is ons niet gelukt hem in te halen." De rechtbank verklaarde het bezwaarschrift van verzoeker ongegrond.

5. De politierechter te Almelo veroordeelde verzoeker op 20 maart 1997 wegens overtreding van artikel 8 tweede lid aanhef en onder a juncto artikel 163, lid 2 WVV 1994 (weigeren blaasproef) tot een geldboete van f 1.500,- en een gevangenisstraf voor de duur van twee weken voorwaardelijk en een ontzegging van de rijbevoegdheid gedurende negen maanden. Verzoeker stelde hoger beroep in tegen dit vonnis.

6. De korpsbeheerder van het regionale politiekorps Twente deelde verzoeker bij brief van 23 april 1997 zijn reactie op de klacht van 31 januari 1997 mee. Hij berichtte verzoeker onder meer het volgende:

"U werd reeds eerder geïnformeerd dat de beoordeling of uw aanhouding rechtmatig is geweest, ter toetsing aan het Openbaar Ministerie en de rechter is en derhalve niet in het klachtonderzoek werd meegenomen. Uit het onderzoek naar de klacht blijkt dat u vanaf het moment dat u was meegedeeld dat u was aangehouden, zich fysiek tegen uw aanhouding heeft verzet en tegenover de diverse betrokken politiefunctionarissen racistische uitlatingen heeft gedaan. Het toeval wil dat bij het voorval naar aanleiding waarvan werd geklaagd, louter politiefunctionarissen van allochtone afkomst waren betrokken. Bij de klachtbehandeling heeft u, zelf van allochtone afkomst zijnde, gezegd geen enkel vertrouwen te hebben in allochtone politieambtenaren. Eén van deze politiefunctionarissen werd zelfs door u thuis benaderd met het verzoek de strafzaak tegen u ongedaan te

maken. Dit acht ik een onwenselijke gang van zaken. Met betrekking tot het tegen u toegepaste geweld merk ik het volgende op. Uit de verklaringen van alle betrokken politiefunctionarissen blijkt dat er geen buitenproportioneel geweld tegen u werd toegepast. Het geweld dat werd aangewend was nodig om u aan te kunnen houden en over te kunnen brengen naar een politiebureau. Zelf heeft u toegegeven enig geweld tegen de politie te hebben gebruikt. U ontkent echter een politiefunctionaris te hebben geslagen of een poging daartoe te hebben gedaan. U heeft ook aangegeven dat het u aanvankelijk niet bekend was dat u met politiefunctionarissen had te doen. In dit verband merk ik op dat alle betrokken politiefunctionarissen in uniform waren gekleed en de beschikking hadden over twee duidelijk als zodanig herkenbare surveillance-auto's. Bovendien werd u enige malen het blauwe zwaailicht getoond ten teken dat u met de politie te maken had. Het geheel overziende ben ik van mening dat de betrokken politiefunctionarissen correct zijn opgetreden."

7. Het gerechtshof te Arnhem veroordeelde verzoeker op 7 mei 1998 wegens overtreding van artikel 163, tweede lid van de Wegenverkeerswet 1994 tot een geldboete van f 1.500,- en ontzegde verzoeker de rijbevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor de duur van negen maanden.

B. Standpunt van verzoeker

Het standpunt van verzoeker is opgenomen onder **KLACHT**. In zijn verzoekschrift merkte verzoeker voorts op:

"Het is oneerlijk, omdat de korpsbeheerder de zaak van een kant bekijkt en alleen naar de verklaringen van de verbalisanten gehoor geeft en tevens het geheel meer opblaast, want: a: Ik heb mij verzet om mij los te wrikken omdat ik zonder enig pardon van achteren aangevallen werd en ik wist niet dat het de politie betrof (...). b: Ik heb nooit en te nimmer racistische uitlatingen gedaan, integendeel zij hebben dat wel gedaan. (...) Gebleken is ook uit de verklaringen van de agenten zelf bij de rechtbank die tegenstrijdig met elkaar zijn. NI: de getuige nr. 1 H. genoemd beweert: hij wilde niet uit zijn auto komen en daarom heb ik hem bij zijn bovenarm gepakt. Hij reageerde agressief en maakte een slaande beweging die ik nog juist kon ontwijken. Vervolgens heb ik mijn arm om zijn nek geslagen en hem in de dienstauto gestopt, terwijl de andere assisterende agenten beweren (ik citeer): Wij verbalisanten zijn in ons dienstvoertuig blijven zitten om te kijken of alles goed verliep. Na enkele minuten zagen wij dat de bestuurder met de collega's meeliep in de richting van hun dienstvoertuig en weer stonden te praten. Wij zijn vervolgens uitgestapt en hebben ons bij onze collega's gevoegd. Wij hoorden de collega's hem mededelen dat hij aangehouden was ter zake rijden onder invloed en dat hij plaats moest nemen in hun dienstvoertuig. Wij hoorden dat de verdachte het hier niet mee eens was. Hij zei dat hij niet mee wilde, niet wilde instappen en geen crimineel was. Hierop pakten de collega's de verdachte bij zijn armen vast om hem te bewegen in hun dienstauto plaats te nemen. Hierop rukte hij zich los en maakte een slaande beweging in de richting van collega H. Dus de ene zegt dat dit nog in mijn auto gebeurde terwijl de andere zegt dat het gebeurde toen ik naar de politieauto toeliep en pas daar bij de politieauto aangekomen een slaande

beweging maakte. Hoe kan ik een slaande beweging maken terwijl ik geboeid was en nog wel bij mijn auto, terwijl zij zeggen bij de politieauto die 10 meter verder was geparkeerd. Uit mijn zuiverste eerlijkheid bericht ik u dat deze verklaringen

onheus zijn en de assisterende agenten mij niet aangeraakt hebben. Zij beweren dit om gewoon kracht bij te zetten voor H. en O. Dit benadruk ik als samenspanning of complot tegen mij en eis daarom gerechtigheid, want ik ben erg veel benadeeld, zowel materieel als immaterieel."

2. Bij zijn verzoekschrift voegde verzoeker onder meer een ongedateerd schriftelijk verslag van het gebeurde op 4 januari 1997. Daarin merkte hij nog op dat de betrokken politieambtenaren onder meer een Surinaamse man en een Turkse vrouw waren. Toen hij geboeid in de politieauto zat, vroeg hij waarom de politie geweld had gebruikt. De politieman van Surinaamse afkomst had daarop tegen hem gezegd "omdat je een Turk bent".

3. Verzoeker legde een medische verklaring van zijn huisarts over. In deze verklaring is het volgende vermeld:

"Op 16-01-'97 komt bovengenoemde patiënt ivm hoofdpijn en nekpijn-klachten op mijn spreekuur. De anamnese vermeldt dat 10 dagen geleden zijn nek door een politieagent met kracht is omgedraaid waarbij patiënt het hoorde kraken. Sindsdien heeft hij hoofdpijn en pijn in zijn nek. Bij onderzoek zijn alle bewegingen van de nek actief en passief pijnlijk. Tevens zijn de nekspieren drukpijnlijk evenals de m.trapezius. Er is geen functiebeperking en geen druk of asdrukpijn van de wervelkolom. Evenmin is er neurologische uitval. Mijn werkdiagnose is tensionheadacke (spanningshoofdpijn; N.o.) en gezien de anamnese waarschijnlijk een contusie (kneuzing; N.o.) van de nekmusculatuur. Een röntgenfoto van de cervicale wervelkolom laat geen afwijkingen zien. Ik heb patiënt naar de fysiotherapeut gestuurd die medio februari besluit de behandeling te beëindigen."

C. Standpunt korpsbeheerder

1. De korpsbeheerder van het regionale politiekorps Twente reageerde op 15 september 1997 op de klacht van verzoeker. Hij deelde mee dat het onderzoek van de politie naar aanleiding van de door verzoeker bij de politie ingediende klacht had geleid tot zijn beslissing de klacht van verzoeker ongegrond te verklaren. Hij zag geen aanleiding om zijn standpunt te wijzigen. Hij verwees naar de bij zijn reactie gevoegde rapportages van de politie.

2.1. Bij de reactie van de korpsbeheerder was onder meer gevoegd een rapport van de afdelingschef de heer S. van de afdeling Enschede West van 24 maart 1997. Daarin is opgenomen dat de politieambtenaren H., O., Ta. en B. reeds rapportages hadden opgemaakt van de gebeur-

tenissen rond de aanhouding van verzoeker. De heer S. had voorts op 13 maart 1997 de direct betrokken collega's in het kort gehoord. Zij hadden verklaard te blijven bij de in hun rapportages afgelegde verklaringen. Op grond van de afgelegde verklaringen van

verzoeker en de betrokken ambtenaren achtte de heer S. de klacht van verzoeker over het geweldgebruik ongegrond.

2.2. Bij de rapportage van de heer S. was gevoegd de mutatie die op 4 januari 1998 om 03.18 uur was opgemaakt door de politieambtenaren O., H., Ta. en B. Deze mutatie houdt onder meer het volgende in:

"Op zaterdag 4 januari 1997 omstreeks 02.45 uur reden 1e en 2e rapp. (O. en H.; N.o.) over de (...)laan te Enschede. Wij zagen dat er een taxi (...) was gestopt en dat er een manspersoon uit de taxi stapte. Vervolgens zagen wij deze manspersoon in een Mercedes (...) stappen. (...) Wij zagen dat de bestuurder van de Mercedes slingerend over de weg reed. (...) Ter hoogte van (...) hebben rapp. Ve (verdachte; No.) een stopteken gegeven. VE voldeed hier niet aan. Rapp. hebben meerdere malen geclaxoneerd en zwaailicht gevoerd, doch het hielp niet.(...) Vervolgens sloeg VE linksaf de X op en parkeerde zijn auto. VE is toen door rapp. aangesproken en deze deelde ons mede dat hij een paar glazen bier had gedronken. VE is vervolgens om 03.02 uur door ons aangehouden. Ve deed tijdens de aanhouding moeilijk en probeerde om 2e rapp te slaan. 2e rapp. heeft VE vervolgens vastgehouden en is door 3E rapp. geboeid. VE uitte tijdens de rit naar het HB discriminerende uitlatingen naar 1e en 2e rapp. Tevens werden 1e en 2e rapp. uitgemaakt voor criminelen en onbetrouwbare agenten. VE is om 03.10 uur voorgeleid aan M. VE weigerde mee te werken aan een blaastest en wenste geen verklaring af te leggen..."

2.3. Bij de bijlagen bij de rapportage van de heer S. bevond zich het proces-verbaal van aanhouding dat de politieambtenaren H. en O. op 4 januari 1997 hadden opgemaakt. In dit proces-verbaal is onder meer het volgende vermeld:

"Gedurende deze rit zagen wij dat de bestuurder van deze auto slingerend reed. Dit slingeren werd niet veroorzaakt door enig obstakel op de openbare weg. Ter controle op de juiste naleving van de bepalingen bij of krachtens de wegenverkeerswetgeving gesteld gaven wij deze bestuurder, gekomen op de Burgemeester Van Veenlaan, een teken tot stoppen. Dit deden wij, verbalisanten, met behulp van de aan

de voorzijde van onze dienstauto aangebrachte transparant "STOP POLITIE". Wij zagen dat de bestuurder hieraan niet voldeed en zijn weg vervolgde over de (...) in de richting van het (...) Hierna reed deze bestuurder linksaf de (...) op. Gekomen ter hoogte van een flatgebouw parkeerde hij zijn auto in een van de parkeervakken. Om de bestuurder duidelijk te maken dat hij moest stoppen werd door ons gebruik gemaakt van optische signalen, de claxon en het groot licht van onze dienstauto. De bestuurder reageerde hier geheel niet op. Vervolgens spraken wij, verbalisanten, deze bestuurder aan en vroegen hem naar zijn rijbewijs. Bij het aanspreken van deze bestuurder roken wij, verbalisanten, dat de uitgedemde lucht van deze bestuurder rook naar het inwendig gebruik van alcoholhoudende drank. Tevens zagen wij dat de bestuurder onvast te been was. Ook sprak de bestuurder met dubbele tong. Hierop werd de bestuurder aangehouden als verdacht van overtreding van artikel 8 van de Wegenverkeerswet 1994."

2.4. Voorts was bij de rapportage van de heer S. een proces-verbaal gevoegd, op 16 januari 1997 opgemaakt door politieambtenaar H. In dit proces-verbaal is het volgende

vermeld:

"Op zaterdag 4 januari 1997, omstreeks 02.45 uur reed ik, verbalisant, samen met collega O., beiden in uniform gekleed, in een opvallende dienstauto over de (...) -laan te Enschede. Wij waren belast met de algemene surveillance. Gekomen ter hoogte van de (...) zagen wij een witte taxi stoppen. Wij zagen dat uit deze taxi een ons onbekende man stapte. Wij zagen dat deze man vervolgens naar een, aan de linkerkant van deze weg geparkeerd staande personenauto, merk Mercedes, (...) liep en vervolgens aan de bestuurderszijde instapte. Hierna hebben wij onze weg vervolgd via de (...) -straat en de (...) -straat. Op een gegeven moment zagen wij deze personenauto achter ons rijden. (...) Gekomen op de (...) -straat zagen wij dat deze personenauto nogal slingerend reed. Dit slingeren werd niet veroorzaakt door een obstakel op de weg. Ik, verbalisant, zag dat deze personenauto van rechts naar links en vervolgens weer naar rechts over deze weg reed. Bij navraag bij het informatiecentrum van de politie Enschede, bleek ons dat de tenaamgestelde van deze auto voorkwam in het systeem ter zake het rijden onder invloed van alcoholhoudende drank. Ter controle op de juiste naleving van de bepalingen bij of krachtens de wegenverkeerswetgeving gesteld gaven wij deze bestuurder gekomen op de (...) -laan ter hoogte van de (...) -weg een stopteken. Dit deden wij met behulp van de aan de voorzijde van onze dienstauto aangebrachte transparant "STOP POLITIE".

Ik, verbalisant, zag dat deze bestuurder hier niet op reageerde en zijn weg vervolgde. Vervolgens heb ik, verbalisant, met behulp van de claxon, het groot licht en onze optische signalen (blauw zwaailicht; N.o.) gepoogd de bestuurder hierop te attenderen. De bestuurder reageerde niet en vervolgde zijn weg. Gekomen op het (...) heb ik, verbalisant, gepoogd de auto in te halen en vervolgens een nieuw stopteken te geven. Op het moment dat onze dienstauto schuin achter deze auto, ter hoogte van het linker achterportier reed, zag ik dat de bestuurder ons het inhalen wilde beletten. Dit deed hij door met zijn auto naar de linkerkant van de weg te rijden. Wij werden dus letterlijk afgesneden en gedwongen achter deze auto te blijven rijden. Inmiddels had collega O. via de mobiele telefoon van onze dienstauto om assistentie van een andere dienstauto gevraagd. Op een gegeven moment zag ik, verbalisant, dat de personenauto linksaf de (...) opreed. Wij zagen dat de bestuurder zijn personenauto op een grote parkeerplaats voor een flatgebouw tot stilstand bracht. Ik verbalisant liep samen met collega O. naar deze auto toe. Ik, verbalisant, opende het linker voorportier en sprak deze bestuurder aan. Op dat moment rook ik dat de binnenzijde van deze auto naar alcoholhoudende drank rook. Bij het aanspreken van de bestuurder rook ik dat de uitgeademde lucht van deze bestuurder ook naar het inwendig gebruik van alcoholhoudende drank rook. Tevens zag ik dat de ogen van deze bestuurder rood doorlopen waren. Hierop vroeg ik de man naar zijn rijbewijs en vroeg hem of hij alcoholhoudende drank had genuttigd. De man weigerde zijn rijbewijs af te geven en begon tegen mij te schelden. De man zei: "Je bent een racist. Omdat ik een Turk ben en jij een Marokkaan bent, controleer je mij. Je hebt mij gevolgd om mij te pakken, maar ik ben geen crimineel." Inmiddels waren collega's Ta. en B. ook ter plaatse. Vervolgens heb ik, verbalisant, deze bestuurder medegedeeld dat hij was aangehouden als verdacht van het

rijden onder invloed van alcoholhoudende drank en dat hij werd overgebracht naar het hoofdbureau van politie voor een ademanalyse. Ik vroeg de bestuurder uit zijn auto te stappen en plaats te nemen in onze dienstauto. De bestuurder weigerde dit. Hij zei: "Ik ben geen crimineel en ga niet mee. Jullie kunnen mij niets maken want ik sta stil voor mijn woning." Vervolgens hebben collega O. en ik de bestuurder met gepast geweld uit zijn auto gehaald. Ik, verbalisant, heb de verdachte aan zijn linkerhand en bovenarm gepakt. Inmiddels stonden collega Ta. en B. ook naast deze auto. Toen de verdachte buiten de auto stond rukte hij zich los. Ik zag dat de verdachte met een tot vuist gebalde rechterhand in mijn richting sloeg. Nadat ik deze vuistslag kon ontwijken heb ik de verdachte van achteren om zijn nek gegrepen. Ik zag dat collega Ta. de verdachte bij zijn rechterhand pakte. Collega O. pakte de verdachte vervolgens bij

zijn linkerhand. Hierna werd de verdachte met gepast geweld tegen onze dienstauto gedrukt en vervolgens door collega's B. en Ta. geboeid. Gedurende het boeien heeft de verdachte zich meerdere malen hevig verzet. Nadat wij de verdachte onder controle hadden en hadden geboeid, werd hij gefouilleerd en vervolgens in onze dienstauto geplaatst. Met medeneming van de auto van de verdachte zijn wij vervolgens naar het hoofdbureau van politie gereden. Opmerking verbalisant:

Tijdens het boeien is geen onnodig geweld tegen de verdachte gebruikt. Tijdens de rit gedroeg de verdachte zich recalcitrant en werden wij, verbalisanten, meerdere malen voor onbetrouwbaar en racisten uitgemaakt."

2.5. Een proces-verbaal, opgemaakt op 17 januari 1997 door de politieambtenaren B. en Ta. en eveneens deel uitmakend van de rapportage van de heer S. hield onder meer het volgende in:

"Wij zagen dat genoemde collega's (H. en O.; N.o.) net uit hun dienstvoertuig stapten, op de parkeerplaats aan de (...). We zagen dat zij naar een witte Mercedes toeliepen en de bestuurder aanspraken. Wij, verbalisanten, zijn in ons dienstvoertuig blijven zitten om te kijken of alles goed verliep. Na enkele minuten zagen wij dat de bestuurder met de collega's meeliep in de richting van hun dienstvoertuig en weer stonden te praten. Wij zijn vervolgens uitgestapt en hebben ons bij onze collega's gevoegd. Wij hoorden dat de collega's hem mededeelden dat hij aangehouden was ter zake rijden onder invloed en dat hij plaats moest nemen in hun dienstvoertuig. Wij hoorden dat de verdachte het hier niet mee eens was. Hij zei dat hij niet mee wilde, niet wilde instappen en geen crimineel was. Hierop pakten de collega's de verdachte bij zijn armen vast om hem te bewegen in hun dienstvoertuig plaats te nemen. Hierbij rukte hij zich los en maakte slaande beweging in de richting van collega H. Vervolgens hebben wij geholpen de verdachte in bedwang te houden teneinde hem te boeien. Hij werd daartoe tegen de achterzijde van het dienstvoertuig geduwd. Wij hoorden dat de verdachte zei dat hij behandeld werd als een crimineel en dat hij hierover een klacht zou indienen. Hierbij is zowel door ons, als door de andere collega's, niet geschopt, noch geslagen."

2.6. De heer S. had zelf op 21 maart 1997 met verzoeker gesproken. De heer S. merkte in zijn rapportage hierover op dat hij verzoeker in kennis had gesteld van de verklaringen van

de diverse betrokken

ambtenaren. Verzoeker had daarop de in hun rapportages vermelde gang van zaken ontkend. Verzoeker had voorts onder meer het volgende verklaard:

"Nadat ik uit mijn auto was gestapt ben ik van achteren aangevallen en besprongen. Daarbij is mijn nek omgedraaid en heb ik nog steeds last van hoofdpijn. Ik was bang en begon mij te verzetten. Ik zag toen pas dat ik door een politieman was vastgepakt, zijnde H. Ik heb direct mijn verzet gestaakt en werd geboeid door H. en O. Ik vond dat ik daarbij mishandeld ben. Twee andere collega's, waaronder Ta., hebben mij niet vastgepakt of geboeid. Het klopt niet dat deze politiemensen zeggen dat ik een slaande beweging heb gemaakt in de richting van H. Ik was immers direct geboeid en dan lukt zoiets niet. Ik ben vrijwillig meegegaan en zonder verzet in de politieauto gaan zitten, omdat ik naar het bureau moest. Onderweg vroeg ik aan H. waarom hij geweld tegen mij gebruikt had en toen zei hij: "Omdat jij een Turk bent". Dat vond ik discriminerend."

3. Bij de reactie van de korpsbeheerder was tevens een rapport gevoegd van de inspecteur van politie Be. van 18 augustus 1997. In dit rapport is onder meer het volgende vermeld:

"De heer K. heeft zijn klacht thans enigszins uitgebreid. Hij geeft thans aan dat de betreffende politiefunctionarissen zich niet als zodanig hebben kenbaar gemaakt. Bovendien zou er een racistische opmerking tegen hem zijn gemaakt. Ik, rapporteur, merk hierover op dat het onderzoeksverslag over deze aspecten voldoende uitsluitel geeft. In een verklaring van 21 maart 1997 geeft klager K. zelf aan dat hij in een politieauto moest plaatsnemen. Bovendien blijkt uit de stukken dat aan klager tijdens de achtervolging een stopteken is gegeven en dat er is geprobeerd hem middels claxonsignalen en zwaailicht te laten stoppen. Het moet derhalve voor klager overduidelijk zijn geweest dat hij met de politie te doen had. Klager geeft in zijn klacht bij de Nationale ombudsman thans aan dat er tegen hem een racistische uitlating is gedaan bij het voorval waarover hij zich beklagt. Uit het klachtdossier, proces-verbaal, dagrapporten en verklaringen van de diverse betrokken politiefunctionarissen blijkt dat klager zelf allerhande bedreigingen, verwensingen en racistische uitspraken heeft gedaan. In zijn klacht destijds heeft klager niet gesproken over het feit dat hij van mening was op een racistische wijze te zijn benaderd. Wel was hij van mening, blijkens zijn verklaring tegenover de hoofdinspecteur van politie S. op 21 maart 1997, omdat het antwoord op zijn vraag waarom er tegen hem geweld was gebruikt,

zou hebben geluid: "Omdat jij een Turk bent" discriminerend te vinden. Ook heeft hij aangegeven dat hij zich door de wijze van aanhouding en de gang van zaken vernederd heeft gevoeld. Van enige racistische uitlating door politiemedewerkers ten opzichte van klager K. is niet gebleken."

D. Standpunt hoofdofficier van justitie

De hoofdofficier van justitie reageerde op 20 augustus 1997 op de klacht van verzoeker. Uit zijn reactie blijkt dat hij zich kon vinden in de ongegrond-verklaring van de klacht van verzoeker door de politie.

E. Reactie betrokken ambtenaren

1. Op 13 augustus 1997 deelde de betrokken ambtenaar mevrouw V. mede namens haar collega's mevrouw O., mevrouw B. en de heren H. en T. mee dat zij voor hun reactie op de klacht van verzoeker verwezen naar de stukken die destijds in het kader van de behandeling van de klacht van verzoeker in het korps van de regiopolitie Twente waren opgesteld.

2. Op 10 oktober 1997 deelde de heer H. aan een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman, telefonisch nog onder meer het volgende mee:

"Ik ontken dat ik tegen de heer K. op 4 januari 1997 een racistische opmerking heb gemaakt. Ik ben zelf van Surinaamse afkomst. U deelt mij mee dat de heer K. u heeft geschreven dat ik op zijn vraag waarom wij geweld tegen hem hebben gebruikt, heb gezegd "omdat je een Turk bent". Ik weet voor 100% zeker dat ik dit niet gezegd heb. Ik wist ook niet dat de heer K. een Turk was; ik kon wel zien dat hij van buitenlandse afkomst was. Ik begrijp niet waarom de heer K. dit stelt; er was voor mij geen enkele reden om dit tegen hem te zeggen. Ik kan mij nog wel het volgende herinneren. De heer K. zat bij mij in de politieauto en we stonden voor de poort van het politiebureau. De heer K. zei toen "Omdat ik Turk ben, controleren jullie mij." Toen heb ik tegen hem gezegd: "Jouw nationaliteit heeft er niets mee te maken; ook al was je een neger of paars of blauw, dan was je toch gecontroleerd" of iets dergelijks. De heer K. bleef echter doorgaan met opmerken dat wij tegen hem waren opgetreden omdat hij Turk is. Nogmaals: ik heb de door K. beschreven opmerking niet gemaakt."

F. Reactie verzoeker

1. Verzoeker deelde mee te blijven bij zijn lezing, zoals weergegeven in zijn verzoekschrift. Hij merkte voorts op dat de verklaringen van de verbalisanten vals van aard waren. Hij lichtte dit als volgt toe:

"Ik wil graag dat u aandacht schenkt aan de eerste vijf minuten van het gebeuren bij de aanval. Daaruit blijkt dat de verklaringen van de verbalisanten en van hun collega's tegenstrijdig zijn. Namelijk het feit dat ik de agent geslagen heb en vijf minuten later hem weer geslagen heb, terwijl ik geboeid was."

2. Met betrekking tot de verklaring van politieambtenaar H. over de gemaakte racistische opmerking deelde verzoeker mee dat H. de opmerking "omdat jij een Turk bent" wel had gemaakt. Volgens verzoeker wist de heer H. wel dat hij uit Turkije kwam. In haar verklaring bij de arrondissementsrechtbank te Almelo had mevrouw O. immers verklaard dat zij tijdens de achtervolging via de computerverbinding de gegevens van verzoeker had opgevraagd.

G. Reactie betrokken ambtenaar H.

Betrokken ambtenaar H. deelde op 13 februari 1998 telefonisch mee dat hij bij zijn eerdere verklaring bleef en bij hetgeen hij eerder had vastgelegd in het proces-verbaal van

aanhouding en van bevindingen.

Beoordeling

I. . Ten aanzien van het geweldgebruik

1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Twente bij zijn aanhouding op 4 januari 1997 geweld tegen hem gebruikt, terwijl zij zich niet als politieambtenaren bekend hadden gemaakt en verzoeker ook anderszins niet hadden gewaarschuwd.

2. Verzoeker stelt dat hij bij zijn woning uit zijn auto was gestapt en vervolgens van achteren werd besprongen, waarbij zijn nek werd omgedraaid. In eerste instantie had hij niet door dat het politieambtenaren waren die hem aanvielen. In zijn verzoekschrift merkte verzoeker op dat hij zich had verzet om zich los te wrikken. In het door hem bij de politie ingediende klachtenformulier had hij aangegeven dat hij op de avond van 3 januari 1997 drie pilsjes had gedronken.

3. Uit de verklaringen die de betrokken ambtenaren H. en O. hebben afgelegd bij de arrondissementsrechtbank te Almelo en uit de processen-verbaal van H., H. en O. samen, en van de bij de aanhouding betrokken collega's Ta. en B. en uit de mutatie, die door de korpsbeheerder zijn overgelegd, blijkt van een andere gang van zaken, Deze komt, samengevat, neer op het volgende.

. en O. zagen verzoeker als bestuurder van een motorrijtuig slingerend rijden. Zij hebben vervolgens door middel van verschillende tekens - het verlichte transparant "stop politie", claxon- en lichtsignalen, blauw zwaailicht - getracht verzoeker te laten stoppen. Verzoeker heeft al deze tekens genegeerd. Toen verzoeker zijn auto bij zijn woning parkeerde, heeft H. hem eerst aangesproken. Daarbij heeft hij een dranklucht geroken in de auto, en verzoeker vervolgens gevraagd naar zijn alcoholgebruik. Hierop heeft hij verzoeker aangehouden als verdachte van overtreding van artikel 8 van de Wegenverkeerswet (WVW). Verzoeker wilde niet uitstappen, waarna H. en, na een vorm van verzet door verzoeker, de andere politieambtenaren geweld op verzoeker hebben toegepast. Gelet op de gedetailleerdheid en consistentie van de lezingen van de verschillende politieambtenaren, acht de Nationale ombudsman de versie van de zijde van de politie meer aannemelijk dan die van verzoeker, van wie het waarnemings- en herinneringsvermogen door alcoholgebruik mogelijk beïnvloed is geweest. Dat verzoeker niet heeft geweten dat hij met de politie van doen had, wordt dan ook niet geloofwaardig geacht.

4. De politie is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van haar bediening geweld te gebruiken. Dit geweld moet dan wel voldoen aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Zo mogelijk dient aan het gebruik van geweld een waarschuwing vooraf te gaan (zie **ACHTERGROND**, onder 1.)

5. Verzoeker is in hoger beroep door het gerechtshof te Arnhem veroordeeld wegens het weigeren van medewerking aan de ademanalyse. Voorts is het rijbewijs van verzoeker ingevorderd door de politie en ingehouden door het openbaar ministerie. Het klaagschrift van verzoeker tegen deze invordering en inhouding is door de arrondissementsrechtbank te Almelo ongegrond verklaard. Daarmee staat vast dat er sprake was van een terecht vermoeden dat het alcoholgehalte van de adem van verzoeker hoger was dan zevenhonderdvijfentachtig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht (artikel 164, vierde lid WWV). Op grond van deze rechterlijke uitspraken staat vast dat de aanhouding van verzoeker rechtmatig was.

6. Nu verzoeker niet heeft willen uitstappen en dus niet meewerkte aan zijn aanhouding, was de politie bevoegd om hem met gepast geweld over te brengen naar het politiebureau. H. heeft verzoeker hiertoe bij diens linkerarm en linkerpols gepakt toen deze niet uit zijn

auto wilde stappen. Hiermee werden de grenzen van proportionaliteit en subsidiariteit niet overschreden. Verzoeker rukte zich vervolgens los. Dit wordt door verzoeker overigens niet ontkend. Volgens de politieambtenaren heeft verzoeker daarbij tevens een slaande beweging in de richting van H. gemaakt. Daarop heeft H. zijn arm om de nek van verzoeker geslagen - hetgeen mogelijk het twaalf dagen later geconstateerde letsel aan de nekspieren van verzoeker kan verklaren - en hebben zijn collega's verzoeker geboeid. Dat voorafgaand aan dit geweld geen waarschuwing heeft plaatsgevonden, is begrijpelijk, nu dit geweld niet alleen ter verwezenlijking van de aanhouding, maar ook ter zelfverdediging van H. werd toegepast. Het toegepaste geweld heeft de grenzen van proportionaliteit niet overschreden. De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook behoorlijk.

II. . Ten aanzien van de racistische opmerking

1. Verzoeker klaagt er voorts over dat politieambtenaar H. tegen hem een racistische opmerking heeft gemaakt. Volgens verzoeker heeft H. tegen hem gezegd "omdat je een Turk bent", toen hij in de politieauto zat en vroeg waarom de politie geweld tegen hem had gebruikt.

2. Van de zijde van de korpsbeheerder is meegedeeld dat van enige racistische uitlating door politieambtenaren ten opzichte van verzoeker niet is gebleken. Politieambtenaar H. heeft tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman ten stelligste ontkend de bewuste opmerking te hebben gemaakt. Volgens H. had verzoeker zelf gezegd dat hij was gecontroleerd omdat hij Turk was.

3. De lezingen van verzoeker en de betrokken politieambtenaar staan tegenover elkaar. Voor de beoordeling van de Nationale ombudsman is het volgende van belang. Al in de mutatie van 4 januari 1997 merkten de betrokken politieambtenaren H. en O. - beiden zelf van allochtone afkomst - op dat verzoeker tijdens de rit naar het politiebureau discriminerende uitlatingen naar hen deed. In het proces-verbaal van 16 januari 1997 vermeldde H. dat verzoeker hem zowel tijdens de controle van het rijbewijs als tijdens het vervoer diverse keren voor racist had uitgemaakt. Verzoeker heeft zijn klacht over de discriminerende opmerking niet opgenomen in zijn oorspronkelijke klacht bij de politie van

31 januari 1997. Hij heeft deze klacht voor het eerst geuit in een gesprek met politieambtenaar S. op 21 maart 1997, nadat deze hem in kennis had gesteld van de verklaringen van de diverse politieambtenaren, die betrokken waren geweest bij het politieoptreden op 4 januari 1997. Gelet op deze feiten en omstandigheden, in onderlinge samenhang

bezien, wordt de lezing van de betrokken politieambtenaar H. meer aannemelijk geacht dan die van verzoeker. De onderzochte gedraging is daarmee op dit punt eveneens behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Twente, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Twente (de burgemeester van Enschede), is niet gegrond. **BIJLAGE ACHTERGROND**

1. Artikel 8, lid 1 van de Politiewet 1993 (Wet van 9 december 1993, Stb. 724) luidt als volgt:

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

2. Wegenverkeerswet 1994 (WVW)

2.1. Artikel 8 WVW:

"1. Het is een ieder verboden een voertuig te besturen of als bestuurder te doen besturen, terwijl hij verkeert onder zodanige invloed van een stof, waarvan hij weet of redelijkerwijs moet weten, dat het gebruik daarvan - al dan niet in combinatie met het gebruik van een andere stof - de rijvaardigheid kan verminderen, dat hij niet tot behoorlijk besturen in staat moet worden geacht.

2. Het is een ieder verboden een voertuig te besturen of als bestuurder te doen besturen na zodanig gebruik van alcoholhoudende drank, dat:

a. het alcoholgehalte van zijn adem bij een onderzoek hoger blijkt te zijn dan tweehonderdtwintig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht, dan wel b. het alcoholgehalte van zijn bloed bij een onderzoek hoger blijkt te zijn dan een halve milligram alcohol per milliliter bloed."

2.2. Artikel 163 WVW:

"1. Bij verdenking dat de bestuurder van een voertuig heeft gehandeld in strijd met artikel 8, kan de opsporingsambtenaar hem bevelen zijn medewerking te verlenen aan een onderzoek als bedoeld in artikel 8, tweede lid, onderdeel a.

2. De bestuurder aan wie het in het eerste lid bedoelde bevel is gegeven, is verplicht ademlucht te blazen in een voor het onderzoek bestemd apparaat en gevolg te geven aan

alle door de opsporingsambtenaar ten dienste van het onderzoek gegeven aanwijzingen."

2.3. Artikel 164 WVV:

"1. Op de eerste vordering van de in artikel 159, onderdeel a, bedoelde personen is de bestuurder van een motorrijtuig, tegen wie door een van die personen proces-verbaal wordt opgemaakt ter zake van overtreding van een bij of krachtens deze wet vastgesteld voorschrift, verplicht tot overgifte van het hem afgegeven rijbewijs dan wel het hem door het daartoe bevoegde gezag buiten Nederland afgegeven rijbewijs en, indien hem daar een internationaal rijbewijs is afgegeven, dat bewijs.

2. De in het eerste lid bedoelde vordering wordt gedaan in geval van overtreding van:

a. artikel 8, indien bij een onderzoek als bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, van die bepaling blijkt of, bij ontbreken van een dergelijk onderzoek, een ernstig vermoeden bestaat dat het alcoholgehalte van de adem van de bestuurder hoger is dan vijfhonderdzeventig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht (...)

4. De ingevorderde bewijzen worden tegelijk met het proces-verbaal onverwijld opgezonden aan de betrokken ambtenaar van het openbaar ministerie. Indien bij het in het tweede lid, onderdeel a, bedoelde onderzoek is gebleken of, bij ontbreken van een dergelijk onderzoek, een ernstig vermoeden bestaat dat het alcoholgehalte van de adem van de bestuurder hoger was dan zevenhonderdvijfentachtig microgram alcohol per liter uitgeademde lucht, dan wel indien op grond van andere feiten of omstandigheden ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de bestuurder opnieuw een feit als bedoeld in het tweede of derde lid zal begaan, is de ambtenaar van het openbaar ministerie bevoegd de ingevorderde bewijzen onder zich te houden, totdat de rechterlijke uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan of, indien bij die uitspraak de bestuurder de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen onvoorwaardelijk is ontzegd, tot het tijdstip waarop de ontzegging ingaat."